

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت عدلیه

استراتیژی ملی وزارت
(قانون و عدالت)
(۱۳۹۸ - ۱۴۰۲)

شناسنامه:

نام اثر : استراتیژی پنجساله وزارت عدلیه (قانون و عدالت)

ناشر : ریاست پالیسی و پلان

تمویل کننده : بخش حمایت از حاکمیت قانون – دفتر همکاری های آلمان (GIZ)

سال : ۱۳۹۸

تیراژ : ۴۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول

شماره تماس : ۰۲۰۲۳۱۴۳۱۲

وبسایت : www.moj.gov.af

فیسبوک : @Ministry.justice.af

ایمیل آدرس : ataye_kakar@moj.gov.af

آدرس : وزارت عدلیه، دارالامان، ناحیه ششم، کابل – افغانستان

فهرست مطالب

پیام وزیر عدلیه	د
مخففات:	أ
قسمت اول - راهنمایی های استراتژیک	۱
بیان دیدگاه:	۱
بیان ماموریت:	۱
هدف استراتژیک	۱
ارزش ها:	۱
قسمت دوم- تحلیل وضعیت موجود وزارت	۱
۱. فعالیت های تحقق یافته مبتنی بر استراتژی:	۱
۱.۱. اصلاحات قوانین و موثریت پروسه قانونگذاری	۲
۱.۲. دسترسی عامه مردم به عدالت	۲
۱.۳. شفافیت و حسابدگی	۳
۱.۴. ظرفیت	۳
۱.۵. زیرساخت ها و تجهیزات	۴
۱.۶. هماهنگی و همکاری با ادارات داخلی و بین المللی ذیربط	۴
۱.۷. امنیت	۴
۲. تمویل کنندگان	۴
۳. تشخیص مشکلات و عوامل آنها	۵
قسمت سوم- تدوین استراتژی ها	۷
بخش اول- قانونگذاری و تحقیقات علمی- حقوقی	۷
بخش اول: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت	۹
بخش دوم- دفاع از دارایی های عامه	۱۰
بخش دوم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:	۱۱

بخش سوم- مصالحه و تطبیق احکام محاکم	۱۲
بخش سوم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :	۱۳
بخش چهارم- مساعدت های حقوقی	۱۳
بخش چهارم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :	۱۴
بخش پنجم- احزاب و نهادهای مدنی	۱۵
بخش پنجم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :	۱۶
بخش ششم- مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۱۶
بخش ششم- فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:	۱۷
بخش هفتم- اداره و مدیریت	۱۹
بخش هفتم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:	۱۹
بخش هشتم- حقوق بشر و جندر	۲۰
بخش هشتم- فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:	۲۱
بخش نهم- ارتقای ظرفیت و ستاژ حقوقی	۲۲
بخش نهم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :	۲۳
قسمت چهارم- تطبیق، نظارت و ارزیابی	۲۴
۱. تطبیق استراتیژی	۲۴
الف.مراجع تطبیق کننده:	۲۴
ب. ادارات گزارشده:	۲۴
نظارت ربع وار و سالانه از تطبیق پلان استراتیژیک	۲۵
۳. ارزیابی	۲۵
الف. ارزیابی میان مدت	۲۶
ب. ارزیابی نهایی	۲۶
ضمیمه: پلان تطبیقی استراتیژی پنجساله وزارت عدلیه ۱۳۹۸-۱۴۰۲	۲۶

حاکمیت قانون و دسترسی به عدالت یکی از عناصر مهم توسعه متوازن و همه جانبه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی محسوب گردیده و بسترساز برقراری امنیت، صلح و ثبات پایدار در کشور می باشد. با تطبیق قانون و تأمین عدالت، خوشنودی خداوند^(ع) و رضایت مردم فراهم می گردد.

در یک و نیم دهه گذشته، پیشرفتهایی در زمینه ارتقای ظرفیت دولت جهت تحقق حاکمیت قانون در سکتور عدلی و قضایی صورت گرفته و موفقیت‌هایی نیز در عرصه حکومتداری خوب و تأمین حقوق بشر به دست آمده است، اما با وجود این، عدالت برای تمام اتباع و شهروندان به طور متوازن و مساویانه در سراسر کشور تأمین نگردیده، ارائه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی در مناطق مختلف، نوسان‌ها و تفاوت های زیادی داشته و به نیازهای مردم در این راستا به طور کافی پاسخ مثبت داده نشده است.

وزارت عدلیه، به عنوان نهاد حکومتی مسوول از وظایف خویش می داند، که برای تمام اتباع کشور خدمات باکیفیت عدلی و حقوقی برابر را ارائه نماید. به همین منظور، استراتژی "قانون و عدالت" را با هدف استراتژیک "تقویت سیستم عدلی و ارائه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی" در قالب هفت هدف کوچک تر، تدوین نموده است. برای تحقق این اهداف، برنامه های جامع و مؤثری را طرح و تطبیق خواهد نمود، که در نتیجه، دسترسی مردم به عدالت بهبود یافته، اعتماد مردم به حکومت و رضایت آنها نسبت به خدمات عدلی و حقوقی وزارت عدلیه بیشتر شده و رابطه مردم و دولت مستحکم تر خواهد شد.

بدیهی است که استراتژی خوب، در صورتی می تواند اهداف پیش بینی شده را محقق سازد، که از منابع لازم اجرایی برخوردار باشد. بنابر این، همکاری های بیشتر مؤسسات بین المللی و هماهنگی آنها با این استراتژی ضروری است.

"استراتژی قانون و عدالت" طی یک پروسه مشارکتی جامع و فراگیر با همکاری و مشارکت همه کارمندان، واحدها و ریاست های ذیربط وزارت و همکاران بین المللی آن تهیه و تدوین شده و در نتیجه، تطبیق کامل و هماهنگ آن مسوولیت تمامی کارمندان، واحدها و ادارات وزارت می باشد.

در اخیر، لازم می دانم از سعی و تلاش مسوولان همه دست اندرکاران، متخصصین و همکاران داخلی و بین المللی که در تهیه و تدوین این استراتژی سهم فعال گرفته اند، سپاسگزاری نمایم و خواهان تطبیق دقیق و به موقع این استراتژی در جهت نیل به اهداف پیش بینی شده این وزارت با توفیقات خداوندی، می باشم.

با احترام

داکتر عبدالبصیر انور

وزیر عدلیه

مخففات:

وزارت: وزارت عدليه

رياست تقنين: رياست عمومى انستيتوت امور قانونگذارى و تحقيقات علمى - حقوقى

رياست انسجام: رياست انسجام، بررسى و ثبت جمعيت‌ها و احزاب سياسى

رياست مراکز اصلاح: رياست عمومى مراکز اصلاح و تربيت اطفال

رياست پلان: رياست پاليسى و پلان

: UNDP برنامه انكشافى سازمان ملل متحد

:USAID اداره انكشافى بين المللى ايالات متحده امريكا

:DPK/RLS برنامه استقرار حاكميت قانون

:IDLO سازمان بين المللى انكشاف حقوق

:INL رياست بين المللى مبارزه با مواد مخدر و تنفيذ قوانين وزارت خارجه امريكا

:JSSP برنامه حمايت سكتور عدلى

:CSSP برنامه اصلاح محابس

:GIZ اداره انكشافى آلمان

:LAGF تسهيلات كمك (مساعدت) هاى بلاعوض حقوقى

:NAPWA برنامه ملى عمل براى زنان

:CBRF ارتقاى ظرفيت براى نتايج

: P & G رتب و معاش

قسمت اول - راهنمایی های استراتژیک

بیان دیدگاه:

حاکمیت قانون و دسترسی به عدالت در سراسر کشور.

بیان ماموریت:

وزارت عدلیه، ارایه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی برابر را به مردم افغانستان، از طریق تطبیق برنامه های مندرج در استراتژی ملی این وزارت انجام میدهد.

هدف استراتژیک:

تقویت سیستم عدلی و عرضه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی.

ارزش ها:

- تعهد و وفاداری به قانون اساسی افغانستان
- احترام به اصول دین مقدس اسلام و حفاظت از ارزش های ملی کشور
- برابری و مساوات (عدالت)
- بیطرفی و عدم تبعیض در اتخاذ تصمیم
- ثبات و پایداری
- مراعات اصل شفافیت و حسابدهی در همه امور

قسمت دوم - تحلیل وضعیت موجود وزارت

۱. فعالیت های تحقق یافته مبتنی بر استراتژی:

دسترسی به عدالت، احترام به حقوق بشر، از بین بردن فساد و عدم مصئونیت از مجازات، از عناصر کلیدی حاکمیت قانون در جوامع است. حاکمیت قانون بدون موجودیت یک سیستم عدلی و قضایی بیطرف، عادلانه و قابل دسترس بر بنیاد معیارها و اساسات اسلامی، ارزش های قانون اساسی و هنجارهای پذیرفته شده بین المللی که متضمن حقوق و آزادی های افراد باشد، ممکن و میسر نیست.

وزارت عدلیه به عنوان یکی از بخش های مهم سکتور عدلی و قضایی، جهت استقرار حاکمیت قانون، پنج سال قبل استراتژی پنج ساله (قانون و عدالت) خود را در روشنایی استراتژی انکشاف ملی، استراتژی سکتور عدلی

و قضایی و برنامه ملی دارای اولویت شماره پنجم (قانون و عدالت برای همه) تهیه، تنظیم و به منصه اجرا گذاشت و اکنون که در آستانه ختم زمانی استراتژی قبلی قرار داریم، لازم است با استفاده از روش (S.W.O.T) بر فعالیت های انجام شده به اساس استراتژی گذشته، مرور کوتاهی داشته باشیم.

با بررسی که از استراتژی پنج ساله وزارت صورت گرفته، یافته های این بررسی نشان میدهد، که اهداف هفتگانه استراتژی (اصلاحات قوانین و موثریت پروسه قانونگذاری، دسترسی عامه مردم به عدالت، شفافیت و حسابدهی، ظرفیت، زیرساخت ها و تجهیزات، هماهنگی و همکاری با ادارات داخلی و بین المللی ذیربط و امنیت)، به طور اوسط ۶۷.۲۹ درصد تطبیق شده است و میزان تطبیق هر هدف متفاوت می باشد، که در ذیل به صورت اختصار به هر کدام اهداف هفتگانه پرداخته می شود:

۱.۱. اصلاحات قوانین و موثریت پروسه قانونگذاری

انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی- حقوقی وزارت عدلیه در استراتژی (قانون و عدالت) پنج ساله وزارت عدلیه، در اصلاح قوانین و موثریت پروسه قانونگذاری و تقویت روند قانونگذاری و نشر قوانین جهت دسترسی مردم به آنها، در ده بخش اساسی مسوولیت داشت که از آن جمله در تکمیل کود های جزا، طفل و اداری و طی مراحل (۴۶۸) سند تقنینی، صد درصد موفق بوده و در حوزه اولویت بندی، اصلاح بازنگری قوانین عرصه های جزایی، مدنی، اقتصادی و سایر اسناد تقنینی نزدیک به هشتاد درصد دست آورد دارد و در قسمت آموزش مامورین ذیربط ادارات دولتی در تهیه پیش نویس قوانین مربوطه توسط بخش آموزش نیز موفقیت های خوبی داشته، که طی دو سال، دو دور برنامه ستاژ تقنینی دایر و تعدادی از مشاورین حقوقی ادارات مختلف دولتی آموزش های لازم قانونگذاری را فرا گرفته اند.

در سایر فعالیت های که در این بخش پیشبینی گردیده بود، حدود ۵۰ درصد موفق بوده است، که توجه و تمرکز بیشتر روی تکمیل این فعالیت ها و مکلفیت های جدیدی که در استراتژی مبارزه علیه فساد اداری و برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی به وزارت عدلیه محول گردیده است، در استراتژی جدید صورت می گیرد.

۱.۲. دسترسی عامه مردم به عدالت

در این مورد که شامل فعالیت های هجده گانه بوده است، به طور اوسط ۷۳ درصد تطبیق گردیده است. از جمله، تدوین نقشه راه برای مساعدت های حقوقی، تدویر برنامه های آموزشی در مورد موضوعات مرتبط به حقوق بشر برای کارکنان ادارات دولتی و تهیه مکانیزم و پروسیجر تسهیلات کمک های بلاعوض حقوقی جهت هماهنگی فعالیت های وزارت عدلیه و انجمن مستقل وکلای مدافع و چاپ، نشر و توزیع مواد آگاهی عامه حقوقی به زبان های رسمی و محلی همچنان در فعالیت ها، مکانیزم مشخص جهت بررسی و نظارت از چگونگی فعالیت احزاب سیاسی و

جمعیت ها در سطح مرکز و ولایات، الکترونیکی ساختن بخشی از فعالیت های اداره انسجام، میزان موفقیت در حد پایینی قرار داشته است.

ولی در کنار موارد فوق الذکر به موارد بسیار مهمی چون دفاع از دارایی های عامه و جلوگیری از غصب املاک و دارایی عامه توسط غاصبین، مصالحه و میانجیگری، تطبیق احکام قطعی و نهایی محاکم در زمان معین آن و تحصیل محصول محاکم و محصول حقوق که نقش بسیار عمده ای در بلند بردن عواید دولت دارد، به استراتیژی قبلی اصلاً پرداخته نشده و مورد توجه قرار نگرفته است و ایجاب می کند، در این استراتیژی جدأً به موارد فوق الذکر پرداخته شود.

۱.۳. شفافیت و حسابداری

شفافیت نقش عمده در حاکمیت قانون و گسترش عدالت دارد. بدون شفافیت، سخن گفتن از حاکمیت قانون و گسترش عدالت معنا ندارد. برای بهبود عملکرد و اجرای ادارات مرکزی و ولایتی وزارت عدلیه، ارتقای سطح نظارت تفتیش داخلی از نحوه مصارف و اجرای کاری و اطلاع رسانی به مردم از اجرای وزارت، ۱۳ فعالیت مشخص گردیده بود و ۷۳ درصد فعالیت های پلان شده تطبیق گردیده ولی هنوز هم در مورد به وجود آوردن مکانیزم سمع شکایات از طریق توزیع کارت ها برای مراجعین ادارات حقوق، اختصاص دادن یک روز در هفته برای گفتگوی مستقیم رهبری وزارت با مردم و حل مشکلات آنان، کارهای باقیمانده که باید مورد توجه قرار گیرد.

۱.۴. ظرفیت

در راستای تقویت مهارت ها، دانش کارمندان و سیستم ارتباطات وزارت، بازنگری ساختار تشکیلاتی و استخدام کارمندان جدید بر اساس نیاز در یک پروسه شفاف رقابتی، ۱۷ فعالیت در نظر گرفته شده بود و به صورت اوسط ۸۴ درصد تطبیق گردیده است از جمله به تعداد () تن از کارمندان مسلکی به بورسیه های ماستری داخل خدمت معرفی و به تعداد () تن شان فارغ گردیده اند و به تعداد () تن از کارمندان زن در مقطع لیسانس معرفی گردیده اند، که در سال ۱۳۹۷ فارغ گردیده اند، به تعداد () تن از دختران جوان فارغین دانشکده های حقوق و شرعیات در برنامه های کار آموزی وزارت به مدت یک سال شامل و سند فراغت به دست آوردند. با این همه کارها، تعداد زیادی از بست های مسلکی قضایای دولت و به خصوص ادارات حقوق، یا فارغین صنوف دوازدهم هستند و یا تحصیلات شان مرتبط به کار مسلکی نمی باشند.

۱.۵. زیرساخت ها و تجهیزات

در حوزه اعمار زیر بناهای فیزیکی مورد نیاز به سطح مرکز، ولایات و ولسوالی ها و تجهیز آن ها، ۸ مورد پلان بوده که به صورت اوسط ۶۲ درصد آن تطبیق گردیده است. تعمیرات ریاست های عدلیه ولایات ننگرهار، کنرها، لغمان، خوست، بامیان، کاپیسا، پنجشیر، بلخ، نیمروز، هلمند و بادغیس و تعمیرات مراکز اصلاح و تربیت اطفال ولایات ننگرهار، هلمند، بلخ، پکتیکا، بغلان و بامیان تکمیل و به بهره برداری سپرده شده اند؛ همچنان تعمیر اداری وزارت عدلیه واقع دارالامان کابل تکمیل گردیده است. با آنهم بسیاری از مراکز اصلاح و تربیت اطفال () در سطح ولایات تعمیر معیاری دولتی نداشته و اطفال در خانه های کرایبی نگهداری می شوند و بسیاری از مدیریت های حقوق ولسوالی ها، نیز دارای دفتر دولتی نیستند.

۱.۶. هماهنگی و همکاری با ادارات داخلی و بین المللی ذیربط

در افزایش هماهنگی و همکاری با ادارات ذیربط حکومتی و موسسات داخلی و بین المللی، طبق هدف ششم استراتیژی، پنج مورد کاری در پلان درج گردیده بود، که به طور اوسط ۵۹ درصد تطبیق شده است. در استراتیژی جدید مبنای قانونی این هماهنگی ها نیز به صورت دقیق تنظیم گردیده، که در صورت تطبیق آن میزان هماهنگی به صورت قطع بالا خواهد رفت. تشکیل ریاست ارتباط خارجه به منظور تنظیم روابط بهتر و شفاف میان وزارت ها و ادارات بین المللی یکی از این اقداماتی است، که انجام شده است.

۱.۷. امنیت

مطابق هدف هفتم استراتیژی قانون و عدالت، برای تامین امنیت فیزیکی کارمندان و رفع نگرانی های کاری آنان، پنج مورد کاری، پلان شده بود که به صورت اوسط ۷۰ درصد آن تطبیق شده است.

۲. تمویل کنندگان

بانک جهانی که یکی از تمویل کنندگان بزرگ در تطبیق پروژه های انکشافی وزارت در طول پنج سال گذشته بوده و در ساحات، ساخت زیربناهای فیزیکی، تهیه تجهیزات و دسترسی مردم به عدالت از طریق برنامه مشارکت برای عدالت و ارتقای ظرفیت حقوقی و اجرایی کمک هایی را انجام داده است. همین طور، "برنامه انکشافی سازمان ملل متحد" (UNDP) وزارت عدلیه را در بخش های مورد ترجمه اسناد حقوقی، اداره حمایت از حقوق بشر، انکشاف اداری و پالیسی، رایه مساعدت های حقوقی و افزایش دسترسی مردم محل را به عدالت کمک می نماید. "برنامه حمایت سکتور عدلی" مربوط به ریاست بین المللی مبارزه با مواد مخدر و تنفیذ قوانین وزارت خارجه آمریکا (INL/JSSP and CSSP) در بخش های ارتقای ظرفیت، عرضه مشوره تخنیکی، فراهم آوری

تجهیزات و بهسازی مراکز اصلاح و تربیت اطفال همکاری می نماید. " پروژه تقویت حاکمیت قانون که به کمک مالی کشور های آلمان و نیدرلند (هالند) به طور مشترک توسط وزارت عدلیه و دفتر جی ای زید (GIZ) تطبیق می گردد، در بخش های رشد ظرفیتی به شمول برنامه های آموزشی، ساختمان سازی و تهیه و تدارک وسایل و تجهیزات مورد ضرورت با وزارت همکار می باشند. به همین ترتیب، "اداره انکشافی ایالات متحده آمریکا" از طریق برنامه "استقرار حاکمیت قانون" نهاد (DPK)، در بخش آگاهی های حقوقی همکاری دارد. ITALION COOPERATION در بخش های قانونگذاری و تقویت ادارات حقوق و آگاهی عامه حقوقی همکاری های خوبی داشته و سرانجام، "سازمان بین المللی انکشاف حقوق" (IDLO) وزارت را در بخش ارتقای ظرفیت یاری می رساند. اکنون که در حال تدوین استراتژی پنج ساله بعدی قرار داریم، وزارت از لحاظ نیرو و منابع نسبت به گذشته در وضعیت نسبتاً خوبی قرار داشته و ضرورت جدی است تا با توجه به میزان توقعات و انتظارات مردم در جهت انجام کار مسلکی، شفاف و بیطرفانه کارهای دیگری نیز انجام شود.

با توجه به وضعیت در حال تحول کشور، نیاز به قوانین جدید در عرصه های جزایی، مدنی، تجارتي و مالی روز به روز افزایش می یابد و همین طور میزان آگاهی مردم نسبت به قوانین و حقوق و وجایب شان هنوز هم در سطح مناسبی بالا نرفته و همچنان غصب املاک دولتی توسط افراد زورمند و قانون گریز، از مشکلات دیگری است، که نیازمند کار و کوشش جدی و مستمر می باشد. این در حالیست که در شرایط فعلی این وزارت به دلیل نا امنی در بعضی از ولسوالی ها فعالیت نداشته و عرضه خدمات عدلی به سبب حضور مخالفین در آن مناطق توسط حکومت صورت نمی گیرد. برای درک دقیق وضعیت فعلی با استفاده از روش (S.W.O.T) و PESTLI و مشارکت عامه (جوانب ذینفع، نهاد های مدنی، آگاهان حقوقی و ادارات دولتی) تحلیل صورت گرفته به چالش های پیش روی وزارت، در ذیل به طور مفصل پرداخته شده است:

۳. تشخیص مشکلات و عوامل آنها

ارایه خدمات عدلی و حقوقی شفاف و سریع یکی از نیاز های جدی مردم کشور و از مسوولیت های حکومت بوده و بیشترین مشکلات را پیچیدگی موضوعات حقوقی و زمانگیر بودن حل و فصل دعاوی تشکیل میدهد. در کنار آن جلوگیری از غصب املاک دولتی توسط زورمندان، رسیدگی و مساعدت به مظنونین و متهمین بی بضاعت در قضایای جزایی و به زنان و اطفال در قضایای مدنی، ترجمه و تصدیق اسناد رسمی و میانجیگری در قضایای مدنی قبل از ارجاع به محاکم از مسایل مهم دیگری است، که در این استراتژی مورد بحث قرار گرفته و لازم است چند موضوع اساسی مورد توجه قرار گیرد:

اول: غصب املاک دولتی توسط غاصبین به عنوان یک معضل جدی فراراه حکومت و به خصوص وزارت عدلیه قرار دارد. این مشکل ناشی از جنگ و بحران چهل ساله کشور است و در ۱۸ سال گذشته نیز با این پدیده برخورد های مقطعی توأم با تساهل و مدارا صورت گرفته است. از یک طرف طرفداران غاصبین در بدنه دولت، جلو تطبیق احکام قانون را گرفته اند و از جانب دیگر برخورد های سود جویانه کارمندان حکومت و عدم هماهنگی و قاطعیت آنان فرصت غصب املاک را برای افراد لجوج و فرصت طلب بیشتر مساعد ساخته است.

دوم: در جوامع امروزی به شکل کلی و در کشور ما به طور اخص، وقوع دعاوی فراوان است. مسلم است که دعاوی حقوقی الزامات و پیچیدگی های خاص خود را دارد، به دلیل عدم تناسب حجم دوسیه های دعاوی حقوقی با ظرفیت نهاد های قضایی، حل و فصل این دعاوی مطابق قانون و در محاکم زمانگیر بوده و عدم تطبیق احکام قطعی و نهایی محاکم نیز در بسیاری از موارد باعث مشکلات و سرگردانی اصحاب دعوی می گردد. عدالت غیر رسمی یکی از معضلات دیگری است، که در مواردی با قوانین و شریعت اسلامی در تضاد قرار داشته و باید قانونمند شود. با توجه به اینکه کشور ما محتاج و وابسته به کمکهای خارجی است و حکومت مکلف است، تا سطح عواید داخلی را بالا ببرد، تا این وابستگی از بین برده شود و یا حداقل در سطح پایین قرارگیرد. بنا بر این وزارت عدلیه مسوولیت تحصیل محصول حقوق، محصول فیصله های محاکم، حق الثبت عرایض حقوقی، ترجمه و تصدیق اسناد رسمی، جواز فعالیت های جمعیت ها، احزاب سیاسی، عریضه نویسان و رهنمای معاملات را به عهده داشته و در خصوص محصول حقوق و محصول فیصله های محاکم مبالغ هنگفتی به خزانه دولت واریز نشده است.

سوم: مطابق ماده (۳۱) قانون اساسی، وزارت عدلیه مکلف است، در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت به صورت مطلق، هم چنان برای زنان و اطفال در قضایای مدنی و کیل مدافع تعیین کند. این درحالیست که سطح خدمات مساعدت های حقوقی در مرکز و ولایات تا حدودی توسعه یافته است، ولی در ولسوالی ها جداً کمبود وجود دارد. سطح هماهنگی بین نهاد های ارایه دهنده مساعدت های حقوقی و ریاست عمومی مساعدت های حقوقی وزارت عدلیه نسبتاً ضعیف است و این در حالیست که یکی از شاخص های اهداف انکشاف پایدار افغانستان (ASDGS) ارایه مساعدت های حقوقی در حد مطلوب است.

چهارم: تسوید و تدقیق اسناد تقنینی در عرصه های که حکم صریح و ضمنی قانون اساسی کشور است، از مکلفیت های حکومت بوده و علی الرغم پیشرفت های که در عرصه قانونگذاری به وجود آمده است، تعدادی از اسناد تقنینی مطابق احکام قانون اساسی و ضرورت های امروز جامعه ما، تدوین نگردیده است. از جمله، قانون حمایت و تقویت زبانها، قانون پیروی از دین و اجرای مراسم دینی سایر ادیان، قانون پناهندگی، قانون مکلفیت عسکری، قانون طرز اجرای حلف رییس جمهور، قانون شورای وزیران، قانون تفسیر قوانین، قانون تشکیلات اساسی و....

پنجم: به منظور بلند بردن ظرفیت های مسلکی و مدیریتی کارمندان وزارت عدلیه، آموزش های مسلکی و مدیریتی هماهنگ نبوده و لازم است، تا با ایجاد مرکز ملی آموزش های حقوقی، تمامی برنامه های آموزشی وزارت (ستاژ تقنینی و برنامه های که از سوی منابع بشری تنظیم می گردد.) تحت یک چتر در آمده و هماهنگ شود. در حالیکه قانون طرز تحصیل حقوق، قضایای دولت و مقرر مساعدت های حقوقی برای توظیف افراد در این ادارات تحصیل و ستاژ حقوقی شرط گذاشته شده، وزارت عدلیه برای دایر نمودن دوره های مستمر ارتقای ظرفیت نیاز به داشتن برنامه تربیوی می باشد.

قسمت سوم- تدوین استراتژی ها

"استراتژی وزارت عدلیه" با در نظر داشت تعهدات دولت افغانستان در کنفرانس های بروکسل و ژینیوا، اهداف انکشافی پایدار افغانستان، برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی و استراتژی ملی مبارزه با فساد اداری تدوین گردیده است و در این استراتژی برخی موضوعات دارای اولویت را مطرح می نماییم و پرداختن به این اولویت ها و اقدامات لازم، وزارت عدلیه را قادر خواهد ساخت، تا سطح ارائه خدمات عدلی و حقوقی را در سطح کشور بالا ببرد. این اولویت ها در () بخش تنظیم شده و برای هر کدام از این بخش ها، فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت، تعریف گردیده است، که وزارت عدلیه از سال ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۲ آنها را به انجام خواهد رساند.

بخش اول- قانونگذاری و تحقیقات علمی- حقوقی

استراتژی قانون و عدالت در عرصه قانونگذاری، روی (۲) مسئله دارای اولویت تمرکز دارد:

۱. تمرکز روی محورهای اول و چهارم استراتژی مبارزه علیه فساد اداری:

فساد اداری دارای آثار ویرانگر در جامعه است. فساد اداری به عنوان پدیده ای شومی که اعتبار حکومت را تضعیف نموده و تلاشها در جهت ارائه خدمات شفاف و سریع به شهروندان کشور را با مشکل مواجه ساخته و در نتیجه کارایی حکومت و امنیت و توانمندی شهروندان را از بین می برد و در استراتژی مبارزه علیه فساد اداری به این مورد مهم پرداخته شده است و یکی از مسوولیت های وزارت عدلیه تدوین قوانین جدیدی است، که از اطلاع دهنده گان فساد اداری حمایت قانونی صورت گیرد. بنابراین قوانین مدنی و جزایی، از نظر ماهیتی و شکلی بازنگری می گردد، تا اشخاص فاسد تحت تعقیب نهاد های عدلی و قضایی قرار گیرد، دارای های غیر قانونی آنها بر اساس قانون ضبط گردد و اشخاص محکوم شده از اشتغال در نهادهای دولتی محروم گردد. بنا براین ضروری است تا سند تقنینی مشخص در ارتباط به مقامات دولتی و مقامات عالیرتبه دولتی که محکوم به فساد می گردند، تدوین و احکام مشخصی در آن در نظر گرفته شود.

۲. تمرکز روی برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی

اهمیت قوانین، در جامعه بی‌نیاز از توصیف است. به موجب قانون؛ حقوق، آزادی‌ها و تکالیف افراد در جامعه تعیین می‌گردد و قوانین از منابع رسمی حقوق به طور عام برشمرده می‌شود، بنا براین قوانین از جایگاه والا برخوردار است؛ لذا، می‌طلبند، در حوزه های حقوق عمومی، حقوق خصوصی، حقوق جزا و حقوق بین الملل عمومی باید قوانین مرتبط با آن تدوین گردد.

انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی- حقوقی به عنوان تنها اداره ی که اسناد تقنینی را تسوید و تدقیق می نماید، باید بیشتر و بیشتر مورد توجه قرارگیرد. کمبود کادر مسلکی و منابع مالی این ریاست را، به چالش های فراوانی در ارتباط به تسوید و تدقیق قوانین مواجه ساخته است. استخدام کارکنان و کادر مسلکی برای این ریاست یکی از اولویت های اصلاح قوانین است، که در کناراستخدام، این انستیتوت باید با امکانات و تجهیزات کافی مجهز و زمینه های ارتباط و همکاری نهاد های قانونگذاری سایر کشور های دارای نظام حقوقی مشابه با آن فراهم گردد. برنامه های ارتقای ظرفیت نیز یکی دیگر از نیازمندی های این انستیتوت به حساب می رود.

بخش اول: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت

الف) اسناد تقنینی

- تسوید و تدقیق قانون اصول محاکمات اداری
- تسوید و تدقیق قانون خانواده
- تسوید و تدقیق قانون کار
- تسوید و تدقیق قانون حکومت داری الکترونیکی
- تسوید و تدقیق اسناد تقنینی که در قانون اساسی به طور صریح و ضمنی اشاره شده است.
- تسوید و تدقیق اسناد تقنینی در عرصه های مدنی، جزایی، اقتصادی و تجارتي
- تدوین و طی مراحل اساسنامه مرکز ملی آموزش حقوقی
- تهیه و ترتیب طرزالعمل ستاژ تقنینی
- تهیه و ترتیب کریکولم ستاژ تقنینی

ب) ظرفیت سازی:

- معرفی اعضای مسلکی در برنامه های ماستری و دوکتورا
- تنظیم برنامه های آموزشی کوتاه مدت مرتبط به کار مسلکی.
- تنظیم برنامه های آموزش زبان انگلیسی برای اعضای مسلکی
- ارتقای ظرفیت اعضای مسلکی جهت انجام تحقیقات علمی - حقوقی
- تنظیم و ترتیب آنها در سایت قوانین وزارت عدلیه

ج) ایجاد دیتابیس قوانین و تقویت کتابخانه:

- تمامی اسناد تقنینی باید ثبت دیتابیس گردیده و باید مشخص باشد که در کدام مرحله ای از طی مراحل قرار دارند.
- کنوانسیون ها، موافقت نامه ها و تفاهم نامه های که جهت ابراز نظر به وزارت عدلیه مواصلت میورزد، باید ثبت دیتابیس گردند.
- ثبت کنوانسیون ها و موافقت نامه های بین المللی که پس از تصدیق و توشیح، در جریده رسمی نشر میگردند.

- تامین ارتباط الکترونیکی با کتابخانه های بین المللی

- تجهیز کتابخانه انستیتوت امورقانونگذاری با تهیه کتب مورد نیاز

د) ترجمه و تصدیق اسناد رسمی

- هماهنگی لازم با بخش عواید وزارت در مورد جمع آوری پولهای ترجمه و تصدیق اسناد رسمی

بخش دوم - دفاع از دارایی های عامه

در عرصه دفاع از دارایی های عامه، این استراتیژی روی (۲) موضوع تمرکز داشته و به عنوان اولویت کاری مد نظر گرفته شده است:

۱. توجه روی محور چهارم استراتیژی مبارزه علیه فساداداری

با توجه به معضل جدی غصب زمین، در استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری تاکید گردیده است، که قضایای دولت یک پلان کاری واضح را جهت آوردن اصلاحات تهیه و ترتیب نماید. بدین لحاظ این پلان باید تا ربع دوم سال ۱۳۹۸ ترتیب گردد. محتویات پلان متذکره شامل تشکیل، ارزیابی اجراءات کارمندان مسلکی و جذب کارمندان جدید در بست های خالی و جاگزینی آنان به عوض کارمندان که از لحاظ تحصیلی در سطح پایین قرار دارند و یا مرتبط به و وظیفه مسلکی که دارند، مصروف کار می باشند.

۲. تمرکز روی برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی

به منظور دفاع از دارایی های عامه در پیشگاه محاکم، کارمندان مسلکی اداره قضایای دولت باید مورد حمایت های مسلکی قرارگیرند؛ تا از دارایی های غصب شده به گونه مسلکی در روشنی قوانین؛ دفاعیه، دفع دعوی و اعتراض شان را ترتیب نمایند و همچنین موضوعات مالی و آب و دفاع از اموال دولتی که نیاز است در محاکم خارج از کشور دفاع صورت گیرد، کارمندان ماهر و مسلکی ضرورت دارد. به همین لحاظ در این بخش ها توجه جدی صورت می گیرد.

بخش دوم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :

در بین سال های ۱۳۹۸-۱۴۰۲ وزارت عدلیه اصلاحات بنیادی ذیل را با توجه به محور چهارم استراتژی مبارزه علیه فساد اداری، در اداره قضایای دولت به وجود خواهد آورد:

الف) مسلکی سازی اداره

- تعدیل قانون قضایای دولت.
- ایجاد بورد عالی قضایای دولت و کمیته تخنیکي بورد.
- ایجاد بورد تدقیق و تشخیص: جهت کاهش فساد و ایجاد هر چه بیشتر شفافیت در اجراءات، این بورد در چوکات ریاست عمومی قضایای دولت ایجاد می گردد و به اساس یک طرزالعمل خاص اجراءات آن تنظیم می شود. بورد متذکره تمامی قضایای وارده را به صورت دقیق مورد بررسی و تدقیق قرار داده و نظریات خویش را ارایه و جهت غنمندی هر چه بیشتر صورت دعوی، دفاع دعوی، اعتراض و دفع اعتراض، اعضای مسلکی اداره قضایای دولت را همکاری مسلکی می نماید.
- ایجاد بورد مالی و آب از موضوعات اساسی برای حکومت افغانستان مدیریت آب و چالش منابع آب با برخی همسایگان و سایرکشورها است، برای رسیدگی به موضوعات مالی و آب بین دولت افغانستان و دولت های دیگر، این بورد ایجاد و وظیفه آن رسیدگی به منازعات مالی و آب و ارایه نظریات حقوقی در مسایل آب و اموالی که در خارج از کشور به غارت برده شده باشد.

ب) اسناد تقنینی

- به منظور وضاحت کامل ابعاد و عرصه های کاری اداره قضایای دولت و همکاری سایر ادارات، مقررہ ای مربوط به اداره قضایای دولت تدوین خواهد شد.
- به منظور هماهنگی کامل با ادارات ذیربط طرزالعمل ها و رهنمود کاری تدوین می گردد.

ج) مسوولیت پذیری

- ریاست های عدلیه و آمریت های قضایای دولت ولایات به صورت مشخص و واضح، باید قضایای مرتبط به دارایی عامه را که تحت دعوی قرار دارند، در دیتابیس شان داشته باشند و مجموع دارایی های عامه در دیتابیس مرکزی وزارت ثبت گردند.
- به صورت ربع وار گزارش از صورت اجراءات شان را با جزئیات به مرکز ارسال نمایند.
- پلان واضح از نحوه پیگیری از دارایی های عامه را در ادارات و محاکم ترتیب نمایند.
- در صورت عدم همکاری ادارات و محاکم گزارش دقیق آن را به مرکز ارسال نمایند.
- ایجاد سیستم منظم معلوماتی در مورد ملکیت های دولت افغانستان در کشورهای بیرونی

د) هماهنگی با وزارت شهرسازی و اراضی
برای تثبیت ملکیت های دولتی، مکانیزم ارتباط و هماهنگی با وزارت شهرسازی و اراضی تنظیم و به منصفه اجرا
قرار داده می شود.

بخش سوم - مصالحه و تطبیق احکام محاکم

در عرصه مصالحه و تطبیق احکام محاکم، استراتیژی موجود به محور ذیل توجه دارد:

۱. تمرکز روی محور چهارم استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری

برای تامین عدالت و جلوگیری از قانون شکنی، ضرور است، تا احکام قطعی و نهایی محاکم در موعد زمانی آن تطبیق گردد. به همین لحاظ باید یک پلان کاری واضح و مشخص در زمینه و آوردن اصلاحات در اداره حقوق الی مارچ ۲۰۱۹ تهیه و ترتیب گردد، در این پلان روی مسلکی سازی کارمندان، نحوه هماهنگی با ادارات همکار، تحصیل عواید دولت از بابت محصول حقوق، محصول فیصله های محاکم و حق الثبت عرایض به صورت واضح تمرکز صورت گیرد.

قانون حل منازعه در جرگه یا شورای اصلاحی نهایی گردد. که با نهایی شدن قانون متذکره، حقوق بشری طرفین منازعه به خصوص حقوق زنان و اطفال، رعایت گردیده، تراکم کار در ادارات حقوق و محاکم کاهش یافته و هماهنگی لازم به خاطر تسریع امور بین مصلحین، محاکم و ادارات حقوق به وجود می آید.

از ربع دوم سال ۱۳۸۶ الی ربع سوم سال ۱۳۹۴ که محصول ۳۹۸ قضیه تا حال از سوی ریاست حقوق ولایت کابل حاصل نشده است و مبلغ هنگفتی را شامل می شود، در اولویت جدی است و مطابق نظریات ارایه شده از جانب هیئت مشترک دوسیه های محصول فیصله های محاکم مورد بررسی قرار گرفته و زمینه های تحصیل مبالغ متذکره فراهم و این مبلغ پول باید تحصیل و به خزانه دولت تحویل داده شود.

بخش سوم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :

وزارت عدلیه برای آوردن اصلاحات بنیادی و اساسی در ادارات حقوق، اقدامات ذیل را انجام میدهد:

الف) تحصیل محصول محاکم و محصول حقوق

- تحصیل محصول ۳۹۸ قضیه از سال ۱۳۸۶ الی سال ۱۳۹۴ از طریق ریاست حقوق ولایت کابل
- تحصیل محصول محاکم و محصول حقوق از سال های گذشته
- تحصیل به موقع محصول حقوق
- تدوین مکانیزم واريز نمودن حق الثبت عرایض حقوقی

ب) مسلکی سازی

- بررسی دقیق از میزان تحصیل کارمندان موجود
- جابجایی کارمندان دارای سند لیسانس و بالاتر حقوق و شرعیات در بست های تشکیلاتی
- معرفی کارمندان در برنامه های ستاژ حقوقی
- تنظیم برنامه های ماستری برای کارمندان مسلکی
- مدیریت ماهنامه آگاهی عامه حقوقی

ج) تطبیق احکام قطعی و نهایی محاکم

- تنفیذ احکام محاکم در موقع معین قانونی
- ارایه قضایای که در تطبیق آن مشکل وجود دارد به کمیته مشترک
- تدوین مکانیزم هماهنگی با اداراتی که در تطبیق احکام محاکم مسوولیت مشترک با ادارات حقوق دارند.
- تهیه و تدوین طرزالعمل های حق الثبت و عرایض حقوقی، تطبیق احکام محاکم، بررسی عرایض حقوقی، میانجیگری و مصالحه و اخذ ضمانت و احضار معروض علیه.
- همکاری حقوقی و مسلکی با پولیس در تطبیق فیصله های محاکم.

بخش چهارم - مساعدت های حقوقی

ارایه مساعدت های حقوقی به موقع، شفاف و کم هزینه از مسوولیت های وزارت عدلیه بوده و علی الرغم اجراءات خوبی که در چند سال گذشته صورت گرفته است، این اجراءات کافی نبوده و باید سطح خدمات مساعدت های حقوقی در ولسوالی های کشور نیز تعمیم و توسعه یابد. از جانب دیگر با توجه به حضور نهاد های غیر دولتی که در بخش مساعدت های حقوقی کارمی نمایند و با در نظر داشت قانون وکلای مدافع که هر وکیل مدافع را

مكلف می سازد تا در هر سال سه قضیه را به طور مجانی وکالت نماید، ایجاب می نماید تا هماهنگی با این نهاد ها صورت گرفته و از کار آنان و انجام مکلفیت های قانونی شان نظارت جدی صورت گیرد. بنابر این، در این بخش بیشترین توجه روی بنیاد قانونی فعالیت ها و هماهنگی صورت خواهد گرفت و اینکه باید خدمات مساعدت های حقوقی بیشتر به ولسوالی ها توسعه پیدا کند و در این رابطه چون از لحاظ تشکیلاتی مشکلاتی وجود دارد و باید یک صندوق مساعدت های حقوقی ایجاد شود و از طریق آن صندوق در ولسوالی های که ضرورت است، رسیدگی فوری صورت گیرد. به منظور آگاهی دهی حقوقی ضرورت است، تا سند تقنینی تنظیم شود و ارزیابی که از مساعدت های حقوقی صورت گرفته است و نقشه راه تهیه شده در معرض تطبیق قرار گیرد.

بخش چهارم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :

وزارت عدلیه از طریق ریاست عمومی مساعدت های حقوقی و آمریت های مساعدت های حقوقی در ولایات، فعالیت های ذیل را در پنج سال آینده در محراق توجه قرار میدهد:

الف) اسناد تقنینی

- بازنگری مقررہ مساعدت های حقوقی
- تدوین طرز العمل ها و رهنمود های کاری
- نهایی سازی پالیسی ملی مساعدت های حقوقی
- طرح استراتژی ملی آگاهی عامه حقوق
- تدوین و طی مراحل مقررہ آگاهی عامه حقوقی

ب) مدیریت و نظارت

- حق اولویت ارایه مساعدت های حقوقی به قربانی جرایم شکنجه و تجاوز جنسی، طفل، زن، مجنی علیه، اشخاص دارای معلولیت، عودت کننده، بیجا شده داخلی، مهاجر و پناهنده بی بضاعت در قضایای جزایی و برای طفل و زن در قضایای خانوادگی
 - ایجاد دیتابیس به منظور نظارت از فعالیت موسسات غیر دولتی، شرکت های حقوقی و سایر نهاد های مربوط.
 - فعال نمودن کمیسیون عالی مساعدت های حقوقی
 - تنظیم برنامه های واضح آگاهی دهی عامه حقوقی
 - غنی ساختن مرکز مشوره دهی حقوقی از طریق استخدام کارمندان متخصص و چاپ مشوره های حقوقی
- در هر سال

بخش پنجم- احزاب و نهادهای مدنی

احزاب سیاسی در کشور به عنوان مهم ترین مولفه دموکراسی در قانون اساسی و قوانین عادی به رسمیت شناخته شده اند و در انتخابات متعددی که مطابق احکام قانون اساسی پیش بینی شده، اعضای حزب می توانند، خود را به عنوان نماینده حزب کاندیدا نمایند. ولی در قانون احزاب سیاسی و در قانون انتخابات برای احزاب در رقابت های انتخاباتی (انتخابات ولسی جرگه، شوراها و ولایتی، ولسوالی، قریه، شاروالی ها و مجالس شاروالی، مواردی که حزب به عنوان یک شخصیت حقوقی در آن سهم داشته باشد در نظر گرفته نشده است، در قانون احزاب و مقرر طرز ثبت احزاب سیاسی مشکلاتی وجود دارد، که باید مرفوع گردد. بدین منظور یکی از اولویت ها تعدیل و یا بازنگری اسناد تقنینی مرتبط به احزاب سیاسی است.

دقت بیشتر روی اعضای حزب و اینکه یک فرد عضویت چند حزب سیاسی را نداشته باشد و جلوگیری از استفاده از تذکره های خیالی و بی اعتبار و احیاناً سوء استفاده از تذکره های هویت که به منظور حمایت از کاندیدان ریاست جمهوری، ولسی جرگه و شوراها و ولایتی و ولسوالی جمع آوری شده و توسط احزاب سیاسی جهت ثبت ارایه می شود، لازم و ضروری است تا کلیه موارد ثبت احزاب سیاسی الکترونیک ساخته شود.

از اولویت های مهم دیگری که در این استراتژی به آن توجه می گردد، نظارت بر عملکرد و فعالیت های احزاب سیاسی در مرکز و ولایات است.

جمعیت های به عنوان پل ارتباطی بین مردم و حکومت، نقش بسیار موثری را در عرصه های اجتماعی، علمی و فرهنگی می توانند بازی کنند و این فعالیت ها باید قانونمند باشد، همانگونه که در قانون مرتبط به جمعیت ها آمده است، که باید فعالیت های شان غیر سیاسی و غیر انتفاعی باشد؛ ولی در عمل بسیاری از جمعیت ها، فعالیت های سیاسی می کنند و بعضاً از طریق این جمعیت ها تعصبات قومی، لسانی و سمتی تشویق و نفرت و انزجار ایجاد می گردد، که در مغایرت صریح با قوانین قرار می گیرند، که برای قانونمند شدن کار جمعیت ها در مرکز و ولایات نظارت جدی صورت می گیرد و در این استراتژی از اولویت های کاری شمرده می شود.

بخش پنجم: فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :

در این بخش اولویت های کاری ذیل مطرح نظر می باشد:

الف) اسناد تقنینی

- تعدیل و بازنگری قانون احزاب سیاسی و مقرر طرز ثبت احزاب سیاسی
- مشوره با رهبری حکومت در مورد تعدیل قانون انتخابات به منظور سهم دادن به احزاب سیاسی
- تدوین طرز العمل واضح ثبت و راجستر احزاب سیاسی و نظارت از فعالیت آنان
- تعدیل قانون جمعیت ها و مقرر طرز ثبت و تاسیس جمعیت ها
- تدوین رهنمود برای طرز ثبت جمعیت ها، نظارت از فعالیت جمعیت ها و اینکه جمعیت ها به هیچ صورت حق فعالیت های سیاسی را ندارند.

ب) مدیریت و مسلکی سازی اداره انسجام

- بازنگری تشکیل اداره انسجام
- ایجاد دیتابیس برای احزاب سیاسی و جمعیت ها
- بررسی جدی هویت و حقیقت تعهد شخصی که فورم عضویت حزب را خانه پری نموده است.
- رعایت طرز تشکیل جمعیت ها در مطابقت با اسناد تقنینی مرتبط.

بخش ششم- مراکز اصلاح و تربیت اطفال

اطفال به عنوان قشر آسیب پذیر و آینده سازان کشور حق بزرگی بالای دولت دارند، به خصوص اطفال متخلف از قانون که نسبت عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و بعضاً استفاده سوء بزرگسالان و یا کسانی که به نفس آنها حق ولایت دارند، بعضاً مرتکب تخلفاتی میگردند، که قانون آن را منع نموده است. پس به منظور حمایت، هدایت، تربیت سالم و آموزش حرفه و آماده نمودن آنها برای ایفای نقش سازنده و خلاق در اجتماع، ایجاب مینماید، تا آنان از بزرگسالان تفکیک و در مراکز اصلاح و تربیت اطفال، با توجه به سن، شخصیت، حیثیت آنان تحت روشهای هدایتی، حمایتی، تربیتی و پرورش جسمی و روانی قرار گیرند. بناءً رسیدگی به موضوعات معیشتی، تعلیمی، تربیتی، صحتی و روانی اطفال در صدر برنامه های ما قرار داشته و توجه بیشتر به اقدامات غیر توقیفی (ایجاد و توسعه مراکز باز) و استفاده از بدیل‌های حجز صورت میگیرد.

بخش ششم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:

وزارت عدلیه از طریق ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال در پنج سال آینده اولویت های کاری ذیل را انجام خواهد داد:

الف) تعلیم و تربیت و آموزشهای حرفوی:

- ۱- تعلیم و تربیت: ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال برای اطفال تحت حجز برنامه های تعلیمی و تربیتی را به همکاری وزارت معارف طوری روی دست می گیرد، که نصاب تعلیمی معارف بالای اطفال تطبیق گردیده و اطفال بتوانند بعد از رهایی از مراکز اصلاح و تربیت اطفال به صنوف مربوط جذب گردند.
- ۲- برای اطفالیکه واجد سن شمولیت به مکتب نبوده بیسواد و یا کم سواد باشند، برنامه های سواد حیاتی را به همکاری وزارت معارف روی دست میگیرد، تا زمینه برای تعلیم و تربیت اطفال فراهم گردد.
- ۳- ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال برنامه های ارشادی، عقیده تی و فرهنگی را به همکاری وزارت های ارشاد حج و اوقاف و اطلاعات و فرهنگ برای اطفال متخلف از قانون روی دست میگیرد.
- ۴- ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال سعی مینماید، کتب درسی، قرطاسیه و سایر لوازم درسی را به همکاری وزارت معارف، ارشاد حج و اوقاف و اطلاعات و فرهنگ و موسسات همکار فراهم نماید.
- ۵- ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال برنامه های ورزشی را به منظور رشد جسمی و تربیت بدنی اطفال به همکاری ریاست ورزش و تربیت بدنی برای اطفال متخلف از قانون در مراکز اصلاح و تربیت اطفال فراهم مینماید.
- ۶- از آنجائیکه آموختن حرفه اطفال را برای امرار معاش و پیدا کردن مایحتاج زندگی و خود کفایی کمک مینماید، ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال به کمک وزارت کار و امور اجتماعی و موسسات همکار برنامه هایی را روی دست میگیرد، تا اطفال مطابق استعداد، لیاقت و توانایی شان حداقل یک حرفه را در مراکز اصلاح و تربیت اطفال بیاموزند. تا بعد از رهایی از مراکز اصلاح و تربیت اطفال خود کفا بار آمده و دوباره به تخلف دست نزنند.

ب) در بخش صحت:

در پهلوی سایر حقوق اطفال، یکی هم حق صحت و سلامتی طفل از نگاه جسمی و روانی میباشد. بناءً ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال وزارت عدلیه مصمم است، تا به همکاری وزارت صحت عامه و موسسات ملی و بین المللی همکار، زمینه تداوی و ارایه خدمات صحی را با توظیف پرسونل مسلکی و فراهم آوری ادویه جات و سامان آلات طبی در صورت امکان در داخل مراکز اصلاح و تربیت اطفال و یا کلینیک ها و شفاخانه های دولتی فراهم نماید؛ تا اطفال بتوانند به اسرع وقت خدمات صحی را دریافت نمایند.

در قسمت تداوی امراض روانی کوشش به عمل می آید، تا با توظیف و استخدام روانشناسان،

روانپزشک ها و معاینات کلینیکی، به تداوی مریضان و معتادین و جلب همکاری نهاد های دولتی و موسسات همکار اقدامات عاجل و فوری روی دست گرفته شود، تا آلام اطفال تسکین و تداوی گردد.

ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال به منظور جلوگیری از امراض ساری، مکلف است تا حفظ الصحه و محیط زیست را در مراکز اصلاح و تربیت اطفال رعایت نموده و برنامه آگاهی دهی را در قسمت نظافت و حفظ الصحه به همکاری آمریت آگاهی عامه حقوقی، بخش وقایوی وزارت صحت عامه و موسسات خیریه برای اطفال روی دست گرفته و مواد شوینده را به دسترس اطفال بگذارد.

(ج) بدیل‌های حجز و ایجاد مراکز اصلاح و تربیت اطفال به شکل باز:

ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال در نظر دارد، تا مطابق به روحیه قانون بدیل‌های حجز، مخصوصاً در تخلفات جنحوی، حجز زدایی نموده و مطابق صلاحیت های قانونی خویش پیشنهاد تعدیل حکم را در صورت اصلاح پذیری طفل، به طور مسوولانه مطابق به دوسیه شخصیتی که برای هر طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز ترتیب می‌گردد، به محاکم ذیصلاح پیشنهاد نماید.

همچنان ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال سعی خواهد نمود، تا مراکز اصلاح و تربیت باز را گسترش و توسعه داده و زمینه را برای ارایه خدمات در مرکز باز مخصوصاً در ولایاتیکه تعمیرات دولتی دارند، مساعد سازد، تا محاکم از ارایه خدمات، جهت باز پروری اطفال در مراکز باز اطمینان حاصل نموده و به مرکز باز حکم نمایند.

(د) نظارت و هماهنگی:

به منظور اطمینان از رعایت قوانین، مقررات و سایر اسناد تقنینی و تطبیق درست برنامه و ایجاد هماهنگی بین شعبات مراکز اصلاح و ادارات همکار، رهنمایی به موقع کارمندان، ایجاد انگیزه و دلگرمی بخشیدن به آنها و تحکیم روابط بین ادارات مرکزی و ولایتی لازم است، تا مراکز اصلاح و تربیت اطفال ولایات از نزدیک مورد نظارت قرار گیرند.

لذا ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال، به منظور نیل به اهداف فوق مصمم است، تا هیئت های نظارتی را سالانه دو مرتبه به مراکز اصلاح و تربیت اطفال اعزام داشته و از تطبیق برنامه های تعلیمی، تربیتی، آموزش حرفه، صحت و حفظ الصحه، تصنیف و طبقه بندی اطفال، وضعیت امنیتی، اعاشه، اباته و رعایت حقوق بشری اطفال اطمینان حاصل نماید.

بخش هفتم - اداره و مدیریت

به منظور ارائه خدمات مسلکی، لازم است، تا حمایت های مورد ضرورت مادی، تشکیلات متناسب با کار وزارت، مکان کاری و آماده سازی تسهیلات لازم کاری و دفتری فراهم گردد. در این ارتباط موارد مهمی که به آن توجه می شود، در بخش های مکان کاری، معاشات، دیجیتال سازی آرشیف، تسهیلات دفتری و ارتباطی و بخش عواید و مصارف خواهد بود.

بخش هفتم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:

در این بخش بیشترین توجه در مورد اعمار تعمیرات مراکز اصلاح و تربیت اطفال در ولایات و تهیه و تکمیل وسایل دفتری و ارتباطی صورت خواهد گرفت و فعالیت های پیش بینی شده ذیلاً ارائه می گردد:

الف) اعمار تعمیرات و حفظ و مراقبت

- اعمار تعمیر مراکز اصلاح و تربیت اطفال در (۱۵) ولایت
- اعمار تعمیرات ریاست های عدلیه در (۳) ولایت
- حفظ و مراقبت تعمیرات ریاست های عدلیه و مراکز اصلاح در (۱۰) ولایت

ب) مدرن سازی آرشیف

- تنظیم تمامی اسناد آرشیف
- عقد قرارداد به خاطر دیجیتال سازی آرشیف
- نگهداری سافت ویرها در مکان های مطمئن

ج) ایجاد دیتابیس ها

- ایجاد دیتابیس برای اجناس
- ایجاد دیتابیس برای امور ساختمانی و ملکیت ها
- ایجاد دیتابیس برای روغنیات
- ایجاد دیتابیس برای دفتر داری
- ایجاد دیتابیس برای بخش عواید
- ایجاد دیتابیس برای معاشات

د) تسهیلات دفتری

- ارزیابی دقیق از وضعیت و سایل کاری دفاتر مرکزی، ولایتی و ولسوالی
- تهیه نیازمندی های دفتری کارمندان مرکزی و ولایتی

ه) تشکیلات

- پیشنهاد ازدیاد تشکیل در بخش های حقوق، قضایای دولت و مساعدت های حقوقی

بخش هشتم - حقوق بشر و جندر

افغانستان به کنوانسیون های مهم بین المللی الحاق نموده است، الحاق به این کنوانسیون ها، تعهداتی را در پی دارد، که باید اجرا شود و به همین لحاظ، به کمیته های ناظر هر کنوانسیون باید از جانب ما، گزارش های دوره یی ارائه گردد و سفارشاتى که صورت می گیرد، باید عملی شود. به منظور هماهنگی بین ادارات مختلف دولتی ریاست حقوق بشر در وزارت عدلیه ایجاد گردیده تا پلان عمل سفارشات کمیته های ناظر کنوانسیون های بین المللی را آماده و گزارش ادارات را جمع آوری و به وزارت امور خارجه جهت آماده سازی ارائه نماید.

یکی از بخش های مهم دیگری که باید تقویت گردد، بخش جندر وزارت عدلیه است، این بخش در سطح آمریت بوده و لازم است، تا از لحاظ تشکیلاتی در سطح ریاست ارتقا داده شود و امور مربوط را با کارمندان کافی به پیش ببرد.

بخش هشتم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت:

در پنج سال آینده، وزارت عدلیه اولویت ها و فعالیت های ذیل را در این بخش در نظر گرفته تا تحقق یابد:

۱. حقوق بشر

الف) ارتقای ظرفیت کارمندان دولتی

- تدویر برنامه های آموزشی از کنوانسیون های بین المللی حقوق بشر برای کارمندان ادارات دولتی ذیربط
- تهیه و ترتیب مواد آموزشی (رساله و رهنمودها)
- شریک ساختن پلان عمل برای تطبیق سفارشات کمیته های ناظر کنوانسیون ها، با نمایندگان ادارات دولتی ذیربط.
- تدویر برنامه های تعقیبی برای آگاهی دهی نمایندگان ارتباطی ادارات ذیربط.

ب) تطبیق سفارشات

- تطبیق سفارشات کمیته ناظر کنوانسیون حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی الی جون ۲۰۱۹
- تهیه گزارش از مجموع فهرست مواد دریافتی از کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی الی اخیر سال ۲۰۱۹
- تهیه گزارش از سفارشات کمیته ناظر منع شکنجه الی ختم سال ۲۰۱۹.
- تطبیق سفارشات مرور دوره دوم جهانی الی ختم سال ۱۴۰۱.
- تطبیق سفارشات مرور دوره سوم جهانی الی ختم سال ۱۴۰۱
- سفارشات کنوانسیون حقوق طفل الی ختم ۲۰۱۹
- تهیه دیتابیس برای کنوانسیون ها و سفارشات کمیته های ناظر

۲. جندر

- ایجاد بانک معلوماتی متقاضیان اناث به منظور آگاهی دهی آنان از بست های اعلان شده وزارت
- تدویر برنامه های آگاهی دهی در دانشگاه های دولتی و خصوصی در مرکز و ولایات، به منظور آگاهی دهی محصلین سال های اخیر دانشکده های حقوق و شرعیات از بست های خالی وزارت.
- راه اندازی برنامه های کار آموزی برای تازه فارغین دانشکده های حقوق و شرعیات در مرکز و ولایات.
- اعتبار دهی اسناد کار آموزی به عنوان تجربه کاری.

بخش نهم - ارتقای ظرفیت و ستاژ حقوقی

آموزش های داخل خدمت، کارمندان را برای عرضه خدمات مسلکی و اداری مجهزتر می سازد و بدین لحاظ یکی از اولویت های مهم و اساسی وزارت عدلیه بلند بردن ظرفیت های مسلکی و کاری کارمندان وزارت به خصوص کارمندان مسلکی وزارت می باشد. گرچند طی سال های گذشته در این بخش اقدامات بسیارخوبی صورت گرفته و با تجربه از کارهای گذشته، لازم است تا نحوه کار به صورت اساسی تغییر یابد، در بخش های مسلکی (حقوق، قضایای دولت، مساعدت های حقوقی و تقنین) صرف آموزش های تیوریک جوابگو نبوده بلکه آموزش های تیوریک و عملی یکجا صورت گیرد، به همین لحاظ در مرحله اول انجام نیاز سنجی آموزشی مسلکی، مدیریتی، تدارکاتی بسیار لازمی و ضروری است. که پس از تشخیص واقعی نیازهای اساسی کارمندان، اهداف آموزشی تعیین و به مرحله اجرا قرار گیرد.

بخش نهم - فعالیت ها و اقدامات دارای اولویت :

در این بخش در پنج سال آینده فعالیت های ذیل انجام خواهد شد:

الف) ارتقای ظرفیت

- انجام نیازسنجی آموزشی برای بخش های مسلکی
- انجام نیازسنجی آموزشی برای بخش های خدماتی و اداری
- انجام نیازسنجی آموزشی برای پرسونل مراکز اصلاح و تربیت اطفال
- انجام نیازسنجی آموزشی برای پرسونل سیستم مدیریت قضایا
- تدویر برنامه های آموزشی مسلکی در مرکز (۶۰ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی حقوقی در ولایات (۴۵ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی برای مرکز اصلاح ولایت کابل (۲۰ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی برای کارمندان مراکز اصلاح در ولایات (۴۰ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی برای کارمندان اداری و خدماتی در مرکز (۳۰ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی برای کارمندان اداری و خدماتی در ولایات (۲۰ برنامه)
- تدویر برنامه آموزشی برای کارمندان سیستم مدیریت قضایا در مرکز و ولایات (۱۲ برنامه)
- اطمینان از موثریت و مثمریت برنامه های آموزشی
- معرفی کارمندان جوان به دوره های ماستری داخل خدمت
- معرفی کارمندان به بورسیه های تحصیلی خارج از کشور

ب) ستاژ حقوقی

- تهیه طرزالعمل واضح برای تدویر برنامه های ستاژ حقوقی
- تهیه و ترتیب کریکولم درسی ستاژ حقوقی
- تدویر برنامه های سه ماهه آموزشی ستاژ حقوقی

قسمت چهارم - تطبیق، نظارت و ارزیابی

هدف: حصول نتایج به موقع و با کیفیت از تطبیق استراتژی.

وزارت عدلیه در صورتی می تواند، به اهداف و مقاصد مندرج در این استراتژی نایل آید، که فعالیت‌های پیش‌بینی شده آن به درستی تطبیق شوند و پیشرفت فعالیت‌ها و پروژه‌ها در جهت هدف تعیین شده، به طور مستمر مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد و مشکلات و موانعی که سد راه تطبیق فعالیت‌های استراتژیک قرار می‌گیرند؛ شناسایی گردیده و جهت رفع آن سعی و تلاش جدی صورت گیرد.

۱. تطبیق استراتژی

الف. مراجع تطبیق کننده:

اهداف، برنامه‌ها و فعالیت‌های این استراتژی شامل همه بخش‌های وزارت در مرکز و ولایات بوده و اجرای کامل آن منوط به حمایت‌های مالی و تخنیکی دولت و نهاد‌های همکار داخلی و بین‌المللی می‌باشد. وزیر عدلیه با معینان مسلکی، اداری و امور اجتماعی مسوولیت رهبری، تطبیق و نظارت بر نه برنامه مندرج این استراتژی را برعهده دارد. تحت نظر هر یک از معینان وزارت، رؤسای ادارات مرکزی با آمرین و مدیران شان در مرکز و رؤسای عدلیه ولایات، آمرین و مدیران بخش‌های آن، مسوول تطبیق برنامه‌های پیش‌بینی شده خاص خود می‌باشند.

سازمان‌های غیر دولتی داخلی و موسسات بین‌المللی در چارچوب قوانین و پس از امضای موافقتنامه همکاری با وزارت، در تطبیق برنامه‌های این استراتژی سهم خواهند گرفت.

ب. ادارات گزارنده:

اولین قدم برای تطبیق موفقانه این استراتژی، درک صحیح از آن و بهره‌گیری منابع موجود برای اجرای آن می‌باشد.

ریاست پالیسی و پلان، این استراتژی را به زبان‌های رسمی و زبان انگلیسی تهیه نموده و برای رؤسای مرکزی و ولایتی طی ورکشاپی توضیح می‌نماید و از طریق رؤسا، تمامی کارمندان وزارت در سطح مرکز و ولایات آموزش داده خواهند شد. بعد از تهیه پلان‌های عملیاتی، برای حصول اطمینان، از اینکه تمام ریاست‌ها و کارمندان به درک صحیح از وظایف محوله شان دست یافته‌اند، برنامه‌های آموزشی مناسبی طرح و اجرا خواهد شد. برای تطبیق موثر استراتژی و پلان‌های عملیاتی، اختیارات بیشتری به واحدهای ذیربط وزارت عدلیه در مرکز، ولایات و ولسوالی‌ها تفویض خواهد شد و ریاست پلان در زمینه مدیریت استراتژیک، واحدهای ذیربط را همکاری تخنیکی نموده و ظرفیت‌های نظارت را در مرکز و ولایات تقویت خواهد کرد. اضافه براین، مجریان برنامه‌ها در تصمیم‌گیری‌ها شریک می‌گردند، تا احساس مسوولیت آن‌ها بیشتر شده و برای حل مشکلات تلاش نمایند.

ریاست های مرکزی و ولایتی وزارت عدلیه مکلف اند، تا گزارش از تطبیق پلان های عملیاتی ربعوار و سالانه خویش را ترتیب نموده و به ریاست پالیسی و پلان جهت تحلیل، توحید و ارسال آن به مراجع ذیصلاح و نشر آن در وبسایت وزارت ارسال نمایند.

استفاده اعظمی از ظرفیت های موسسات همکار بین المللی و سازمان های غیر دولتی یک عامل اصلی برای موفقیت تطبیق این استراتیژی می باشد. بنابراین، مقام رهبری وزارت عدلیه تمویل کنندگان را تشویق می نماید، تا ظرفیت کارکنان را در سطح مرکز، ولایات و ولسوالی ها انکشاف داده و از آنها برای تطبیق پروژه های تمویل شده از طریق بودجه انکشافی استفاده نمایند. همچنان جهت تطبیق موثر استراتیژی، هماهنگی بین بخش های مختلف وزارت عدلیه و نیز بین وزارت عدلیه و نهادهای دولتی و موسسات همکار در سطح مرکز و ولایات از طریق جلسات مشترک افزایش می یابد.

• سالانه از تطبیق پلان استراتیژیک

نظارت جزء اساسی برای تطبیق مؤثر استراتیژی بوده که به طور عمومی توسط رهبری وزارت عدلیه و نظارت شهروندان و به شکل خاص آن توسط ریاست پالیسی و پلان به اساس برنامه عمل این استراتیژی و فارمت های خاص که بعداً تدوین می گردند، صورت می گیرد. نظارت بر تطبیق استراتیژی وزارت عدلیه شامل سه عنصر اصلی ذیل می باشد:

الف. نظارت از پیشرفت اهداف تعیین شده، از طریق فارمت های خاص و فراهم آوری گزارش های کاری در هر ربع و آخر سال که حاوی معلومات در زمینه اجرای هر فعالیت برنامه با توجه به اهداف تعیین شده در پلان های عملیاتی سالانه باشد.

ب. نظارت از استفاده منابع با توجه به بودجه اختصاص یافته به برنامه های این استراتیژی.

ج. نظارت از تطبیق برنامه هایی که از طریق بودجه غیراختیاری توسط مؤسسات همکار تطبیق می گردند.

• ارزیابی

ارزیابی منظم و غیر جانبدارانه از پروژه ها و برنامه های در حال اجرا یا تکمیل شده این استراتیژی از مرحله طراحی، تطبیق و نتایج آنها، در دو مرحله میان مدت و نهایی صورت می گیرد.

این ارزیابی توسط کمیته کاری متشکل از کارشناسان ریاست پلان، مشاورین داخلی و خارجی موسسات همکار زیر نظر معین مالی و اداری وزارت عدلیه، صورت خواهد گرفت. کمیته متذکره در مدت تعیین شده نتایج حاصله از تطبیق استراتیژی را با بررسی تمام گزارش ها و پلان های عملیاتی سالانه ارزیابی نموده و به شکل حوزه وار از چند ریاست عدلیه ولایات بازدید به عمل آورده و تطبیق استراتیژی را ارزیابی می نماید. در پایان، نتایج تمام بررسی های عملی و تحقیقاتی انجام شده را به شکل یک گزارش تفصیلی که در آن درصدی تطبیق و عدم تطبیق استراتیژی، علل و عوامل آن انعکاس می یابد، تهیه می نماید.

الف. ارزیابی میان مدت

ریاست پلان، در نیمه اول سومین سال تطبیق این استراتیژی، طی ورکشاپی به کمک مشاورین داخلی و خارجی، نتایج ارزیابی میان مدت را که توسط کمیته موظف صورت گرفته و شامل ارزیابی پیشرفت، درصدی تطبیق، چالش‌های تطبیق، توصیه‌ها و نظریات می‌شود؛ با اشتراک کنندگان ورکشاپ شریک می‌سازد. این ورکشاپ به ریاست وزیر عدلیه تدویر می‌یابد و در آن معینان وزارت، روسای مرکزی و ولایتی، نمایندگان نهادهای تمویل کننده، نهادهای دولتی و غیر دولتی و مشاورین داخلی و خارجی که با وزارت عدلیه همکاری دارند، شرکت خواهند داشت و بر اساس نتایج حاصله از ارزیابی، اهداف استراتیژی را برای نیمه بعدی دوره تطبیق، مورد بازنگری قرار خواهد داد.

. ارزیابی نهایی

ارزیابی نهایی از تطبیق این استراتیژی در پایان دوره تطبیق استراتیژی توسط کمیته مؤظف ارزیابی صورت خواهد گرفت. کمیته مؤظف به همکاری ریاست پلان، طی ورکشاپی نتایج ارزیابی نهایی خود را که شامل ارزیابی پیشرفت، درصدی تطبیق، چالش‌های تطبیق، توصیه‌ها و نظریات می‌شود، با اشتراک کنندگان ورکشاپ شریک می‌سازد.

در ارزیابی نهایی، نتایج متوقعه این استراتیژی، فعالیت‌های انجام شده و مواردی که تحقق نیافته به سطح کشور بررسی گردیده، درس‌ها و تجربیات حاصله از تطبیق استراتیژی، در زمینه انکشاف، تطبیق و مراقبت از استراتیژی بعدی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

پایان

ضمیمه: پلان تطبیقی استراتیژی پنجساله وزارت عدلیه ۱۳۹۸-۱۴۰۲